

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: علوم تجربی ریاضی و فیزیک	سوالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳) (سالی - واحدی)
تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۰۲/۲۶		سال سوم نظام جدید آموزش متوسطه	
سازمان آموزش و پرورش استان مرکزی			

ردیف	سؤالات	نمره
الف	در جمله های زیر معنی واژه ها و اصطلاحات مشخص شده را بنویسید. (۲نمره)	
۱	« الحق ربّ النوع وجاهت اند. »	۰,۵
۲	« مدتی با قفلش کندوکو کردیم. »	۰,۲۵
۳	کدخدا گفت: « مشدی حسن که تو ده نیس، رفته عملگی. »	۰,۲۵
۴	« رستم به الحاح از شاهزاده می خواهد که ... »	۰,۲۵
۵	« اولین کتاب شعر او با عنوان «چفته» در سال ۱۹۲۵ به چاپ رسید. »	۰,۲۵
۶	« روزگاری در کنار مغان، اوراد مهر پرستان را خطاب به خویش می شنیده است. »	۰,۵
ب	عبارات و ابیات زیر را به نثر روان بنویسید. (۶نمره)	
۷	« فردا که گل زخم ها را عشاقی شاهد بگیرند واحسرتا نیست ای دل، زخمی گواه من و تو »	۱
۸	« ناوی ده بیاوردند. یکی بزرگ تر از جهت نشست او و جامه ها افکندند و شرابی بر وی کشیدند. »	۱
۹	« حسنگ پیدا آمد، بی بند، جبه ای داشت خبری رنگ با سیاه می زد، خلق گونه. »	۱
۱۰	« کیوتران فرمان وی بکردند، دام برکنند و سر خویش گرفت. »	۰,۲۵
۱۱	« خزانگی آن را دل آدم لایق بود که به آفتاب نظر پرورده بود. »	۰,۵
۱۲	« من نکردم خلق تا سودی کنم بلکه تا بر بندگان جودی کنم »	۰,۵
۱۳	« به باد افره این گناهم مگیر تویی آفریننده ی ماه و تیر »	۰,۵
۱۴	« وقت است تا برگ سفر بر باره بندیم دل بر عبور از سدّ خار و خاره بندیم »	۰,۵
۱۵	« ریگ آموی پرنیان شد. »	۰,۲۵
ج	درک مطلب (۴نمره)	
۱۶	در بیت « دوباره پلک دلم می پرد نشانه ی چیست؟ شنیده ام که می آید کسی به مهمانی » توضیح دهید که به کدام باور عامیانه اشاره دارد؟	۰,۵
۱۷	در عبارت زیر چرا نویسنده ابلیس را « اعور » می داند؟ « هرچند که ملایکه در آدم تفرس می کردند، نمی دانستند که این چه مجموعه ای است تا ابلیس پر تلبیس یک باری گرد او طواف می کرد و بدان یک چشم، اعورانه بدو در می نگریست. »	۰,۵
۱۸	در بیت « از مضیق حیات در گذری وسعت ملک لامکان بینی » منظور از « مضیق حیات » چیست؟	۰,۵
۱۹	در بیت زیر منظور شاعر از مصراع دوم چیست؟ « راز، نهان دار و خمّش ور خمشی تلخ بود آن چه جگرسوزه بود، باز جگرسازه شود. »	۰,۵
۲۰	در بیت: « چه خوش روزی بود روز جدایی اگر با وی نباشد بی وفایی » به نظر شاعر چه عاملی جدایی را برای عاشق زیبا کرده است؟	۰,۵
۲۱	مفهوم کلی شعر زیر را بنویسید. « ماه روشنی اش را در سراسر آسمان می پراکند / و لگه های سیاهش را برای خود نگه می دارد. »	۰,۵
۲۲	در عبارت « بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت » منظور از جمله ی دوم چیست؟	۰,۵
۲۳	منظور از عبارت مقابل چیست؟ « پدرم عرش را سیر می کرد. »	۰,۲۵
ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم		

۰,۲۵	منظور از 'باد' در بیت زیر چیست؟ «بیامد چنان تا لب هیرمند همه دل پر از باد و لب پرزبند»	۲۴
۰,۵	خودآزمایی‌ها (۴نمره) مصرع اول بیت زیر اشاره به چه کسی و چه موضوعی دارد؟ «نگار من که به مکتب نرفت و خط ننوشت به غمزه مسئله آموز صد مدرّس شد.»	۲۵
۰,۵	در شعر زیر چرا شاعر آفتاب را خار و خس چشم جانباز می داند؟ «آفتاب، خار و خس مرزعه ی چشم تو.»	۲۶
۰,۵	دو مورد از پیام های اصلی و محوری درس « گاو » را بنویسید .	۲۷
۰,۵	ایا داستان «گل دسته ها و فلک» داستانی نمادین است؟ چرا؟	۲۸
۰,۵	منظور شاعر ، از بهم آمیختن دیدن و گفتن در بیت زیر، چیست ؟ « بر دل موسی سخن ها ریختند دیدن و گفتن به هم آمیختند »	۲۹
۰,۵	با توجه به عبارت «...آن موش را زبرا نام بود، با دهای تمام و خورد بسیار، گرم و سرد روزگار دیده و خیر و شرّ احوال مشاهدت کرده...» منظور از "خیر و شرّ احوال مشاهدت کرده" چیست؟	۳۰
۰,۲۵	چرا شعر « امید دیدار » سروده ی «فخرالدین اسعد گرگانی» جزء ادبیات غنایی است؟	۳۱
۰,۲۵	منظور از «خسوف های کزخیم» در عبارت «خسوف های کزخیم شکوهش را به ستیز برمی خیزند» چیست؟	۳۲
	آرایه های ادبی و تاریخ ادبیات (۳نمره)	هـ
۰,۵	در مصرع: « در این سفر ، دست عشق است پشت و پناه من و تو » یک کنایه و یک استعاره را پیدا کنید .	۳۳
۰,۲۵	در عبارت «و به شکر اندرش مزید نعمت» کدام آرایه ی ادبی دیده می شود؟ یک مورد کافی است.	۳۴
۰,۲۵	در بیت زیر، قافیه دارای چه نوع آرایه ی ادبی است ؟ « نهاد آن بن نیزه را بر زمین ز خاک سیاه اندر آمد به زین »	۳۵
۰,۲۵	آرایه ی حسّامیزی را در عبارت زیر مشخص کنید. « مشدی حسن با ترس خود را عقب کشید و گفت : « دروغه ، گاو من همین جاس . من بوشو می شنم . از این جا نرفته بیرون .»	۳۶
۰,۲۵	شعر زیر در چه قالبی سروده شده است ؟ «یک شبی پروانگان جمع آمدند در مضیفی طالب شمع آمدند جمله می گفتند می باید یکی کاو خبر آرد ز مطلوب اندکی»	۳۷
۰,۲۵	شهرت عمده ی هاتف اصفهانی به واسطه ی چیست ؟	۳۸
۰,۲۵	کتاب «بخارای من ، ایل من» نوشته ی کیست؟	۳۹
۰,۲۵	کدام یک از آثار «قیصر امین پور» اختصاص به نوجوانان دارد ؟	۴۰
۰,۲۵	جامی کدام اثر خود را به تقلید از گلستان سعدی نوشت ؟	۴۱
۰,۲۵	نام دیگر « تاریخ بیهقی » چیست ؟	۴۲
۰,۲۵	کتاب «داستان داستان ها» اثر کیست؟	۴۳
	شعر حفظی (۱نمره)	و
۰,۵	ابیات زیر را کامل کنید . «چه مبارک سحری بود و چه فرخنده شبی چندت کنم شرح این قدر کفایت	۴۴
۰,۵	باقی نمی توان گفت الا «چندت کنم شرح این قدر کفایت	۴۵
۲۰	موفق باشید جمع نمره ها	

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۷۵ دقیقه	رشته: علوم تجربی ریاضی و فیزیک	راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: ادبیات فارسی (۳) سالی - (واحدی)
تاریخ امتحان: ۱۳۸۳/۰۳/۲۶	سال سوم نظام جدید آموزش متوسطه	
سازمان آموزش و پرورش استان مرکزی		

ردیف	راهنمای تصحیح
	ضمن عرض ارادت و ادب خدمت همکاران گرامی، راهنمای تصحیح به منظور ایجاد وحدت رویه به محضرتان ارائه می گردد. امید است با درایت و رعایت جوانب مختلف و پذیرش پاسخ های صحیحی که احتمالاً در این پاسخ نامه منظور نشده اند، در تصحیح اوراق مؤید و پیروز باشید.
الف	معنی واژه (۲نمره)
۱	ربّ النّوع: پروردگار نوع در نظر مشرکان، مثلاً: خدای آتش - خدای درختان، الگو و سبیل (۰/۲۵) وجاهت: زیبایی. قشنگی (۰/۲۵)
۲	با قفل در ور رفتیم. (معنی عامیانه آن تفحص و جستجو است) (۰/۲۵)
۳	کارگری (یا کار کردن در قبال دریافت مزد) (۰/۲۵)
۴	اصرار و پافشاری (۰/۲۵)
۵	دار بست درخت (۰/۲۵)
۶	اوراد: دعاها (۰/۲۵) - مهر پرستان: خورشید پرستان. (۰/۲۵)
ب	در معنی ابیات و عبارات نظر همکاران محترم صائب است. (۶نمره)
۷	در قیامت که عاشقان نشانه های خویش را که در دفاع از حق بر بدن دارند ارائه کنند افسوس که ما گواهی برای ارائه کردن نداریم. هر مصراع (۰/۵)
۸	ده کشتی آوردند. کشتی بزرگتری را برای سوار شدن امیر آماده کردند، و فرش ها (گسترده ها) را در کف آن پهن کردند و بر بالای آن سایه بانی را نصب نمودند. (۱ نمره)
۹	حسنک ظاهر شد؛ در حالی که بسته نبود. لباس کهنه ی گشاد نیلی رنگی به تن داشت که رنگ آن به سیاهی مایل بود. (۱ نمره)
۱۰	کبوتران فرمان او را اطاعت کردند، دام را از جا کردند و راه خود را در پیش گرفتند. (۰/۲۵) (۰/۲۵) (۰/۲۵)
۱۱	از آن جایی که دل پرورده ی خاص خداوند بود، (۰/۲۵) شایستگی نگهداری از عشق را داشت. (۰/۲۵)
۱۲	من انسان را نیافریدم تا خود بهره ای ببرم بلکه او را آفریدم تا به ایشان بخشش و کرامتی کرده باشم. مصراع اول (۰/۲۵) و مصراع دوم (۰/۲۵)
۱۳	ای خدایی که آفریننده ی کاینات و خالق ماه و تیر و آسمان ها هستی به خاطر این گناه مرا مؤاخذه و عذاب مکن. معنی مصراع اول (۰/۲۵) و معنی مصراع دوم (۰/۲۵)
۱۴	زمان آن رسیده است که آماده ی کوچ و سفر شویم. (۰/۲۵) و سختی ها و رنج های مختلف را با کمال میل بپذیریم. (۰/۲۵)
۱۵	سختی های راه هموار گردید. (۰/۲۵)
ج	درک مطلب (۴نمره)
۱۶	مردم معتقدند که اگر پلک چشم بپرد حتماً مهمان به خانه ی آنها خواهد آمد. (۰/۵)
۱۷	چون او انسان را تنها از یک بُعد «بُعد جسمانی» می نگریست. (۰/۵)
۱۸	تنگناهای زندگی دنیوی یا تعلقات مادی. (۰/۵)
۱۹	آن چه که سبب سختی می شود، همان سبب گشایش خواهد شد. (۰/۲۵) (۰/۲۵)

۲۰	امید به دیدار دوباره ، جدایی را برای عاشق زیبا کرده است . (۰/۵)
۲۱	مفهوم کلی این اثر است (۰/۵) یا به دیگران بهترین را می بخشد و بدترین چیز را برای خود بر می دارد .
۲۲	از خود بیخود شدم - خود را فراموش کردم . (۰/۵)
۲۳	یعنی بسیار خوشحال بود . (۰/۲۵)
۲۴	(تأسف و آه) (۰/۲۵)
۵	خودآزمایی ها (۴نمره)
۲۵	پیامبر اسلام این که ایشان خواندن و نوشتن را نمی دانست . (امی بودن پیامبر) (۰/۵) (۰/۵)
۲۶	برای این که روشنی معنوی چشمان جانباز را برتر از آفتاب نشان دهد . (۰/۵)
۲۷	از خود بیگانگی (یا مسخ شدن) - گریز از واقعیت - فقر و بدبختی - گریز از شکست - دو مورد کافی است هر مورد (۰/۲۵)
۲۸	بله ، چون در این داستان نمادهایی مثل مناره، مسجد، بالا رفتن ، بلندی، و... دیده می شود. (۰/۵)
۲۹	به یقین رساندن (۰/۵)
۳۰	با تجربه بود. (۰/۵)
۳۱	زیرا بیان احساس و عواطف است (۰/۲۵)
۳۲	منظور ناملايمات زندگی یا حوادث ناگوار است. (۰/۲۵)
هـ	آرایه های ادبی و تاریخ ادبیات (۳نمره)
۳۳	دست عشق : استعاره (۰/۲۵) پشت و پناه کسی بودن : کنایه (۰/۲۵)
۳۴	آرایه ی تلمیح (اشاره به آیه ی لَنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدُنْكُمْ / اِگر سپاس گوید نعمت شما را افزون می کنم) . (۰/۲۵) نیز مراعات نظیر . یک مورد کافی است.
۳۵	جناس ناقص (افزایشی) (۰/۲۵)
۳۶	من بوشو می شنم . (۰/۲۵)
۳۷	مثنوی (۰/۲۵)
۳۸	به واسطه ی ترجیع بند عرفانی اوست . (۰/۲۵)
۳۹	الف : محمد بهمن بیگی (۰/۲۵)
۴۰	به قول پرستو (۰/۲۵)
۴۱	بهارستان (۰/۲۵)
۴۲	تاریخ مسعودی (۰/۲۵)
۴۳	محمد علی اسلامی ندوشن . (۰/۲۵)
و	شعر حفظی (۱نمره)
۴۴	آن شب قدر که این تازه براتم دادند (۰/۵)
۴۵	حکایت (۰/۲۵) - به غمگساران (۰/۲۵)